

10

538

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
 im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMOLOGII
 SŁUŻBOWO

TAJNIE

Egz. Nr 1

płk dypl. Bronisław JABŁOŃSKI

**ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA
 DZIAŁAŃ OBRONNYCH PRZEZ ZWIĄZKI
 OPERACYJNE GŁÓWNYCH PAŃSTW
 KAPITALISTYCZNYCH**

(Skrypt wykładu)

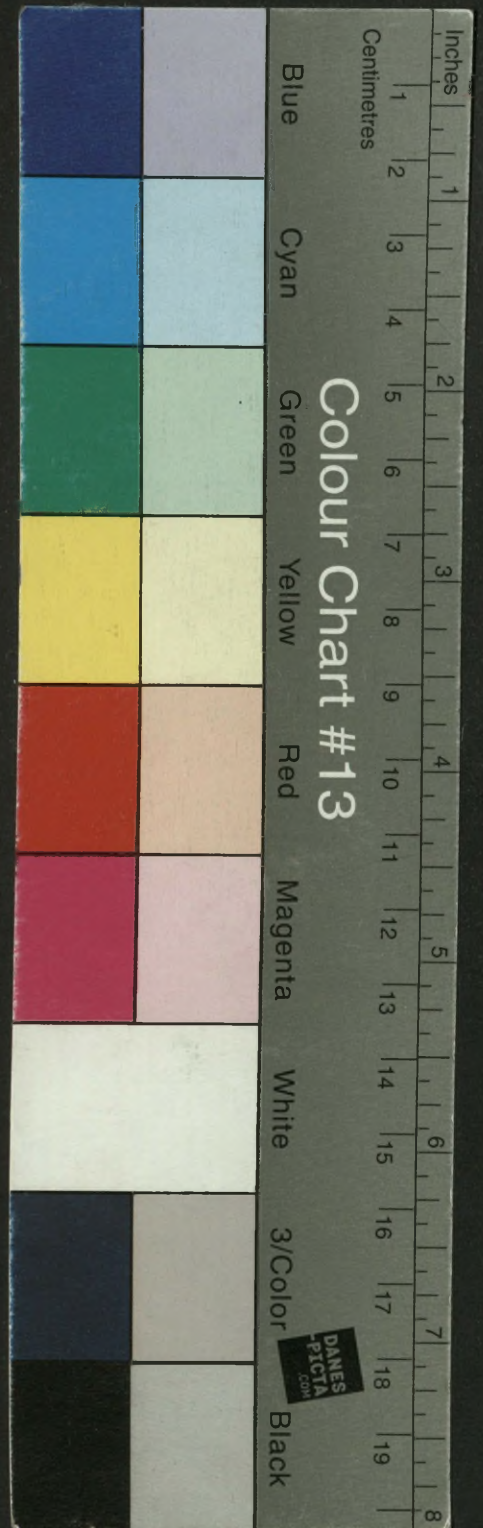

ARCHIWUM
 SZKOLENIA
 AKADEMIA SZTABU GEN. BRONI
 im. gen. broni K. Świerczewskiego
 Nr. 638509

WARSZAWA

STYCZEN

1971

10

538

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMOLOGII
SLUŻBOWEGO

Tytuł E

Egz. Nr 1

plk dypl. Bronisław JABŁOŃSKI

ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA DZIAŁAŃ OBRONNYCH PRZEZ ZWIĄZKI OPERACYJNE GŁÓWNYCH PAŃSTW KAPITALISTYCZNYCH

(Skrypt wykładu)

ARCHIWUM
AKADEMII SZKOLENIOWEJ
im. gen. broni K. Świerczewskiego

638509

WARSZAWA

STYCZEŃ

1971

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

Amel. nr 12657

„ZATWIERDZAM
KOMENDANT

TAJNE

AKADEMII SZTABU GENERALNEGO **ARCHIWUM** Egz. Nr **1**

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

BIBLIOTEKI SZKOLENIÓW

Adam CZAPLEWSKI
gen. dyw.

AKADEMII SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni K. Świerczewskiego

38509

plk dypl. Bronisław JABŁOŃSKI

ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA DZIAŁAŃ OBRONNYCH PRZEZ ZWIĄZKI OPERACYJNE GŁÓWNYCH PAŃSTW KAPITALISTYCZNYCH

(Skrypt wykładu)

WARSZAWA

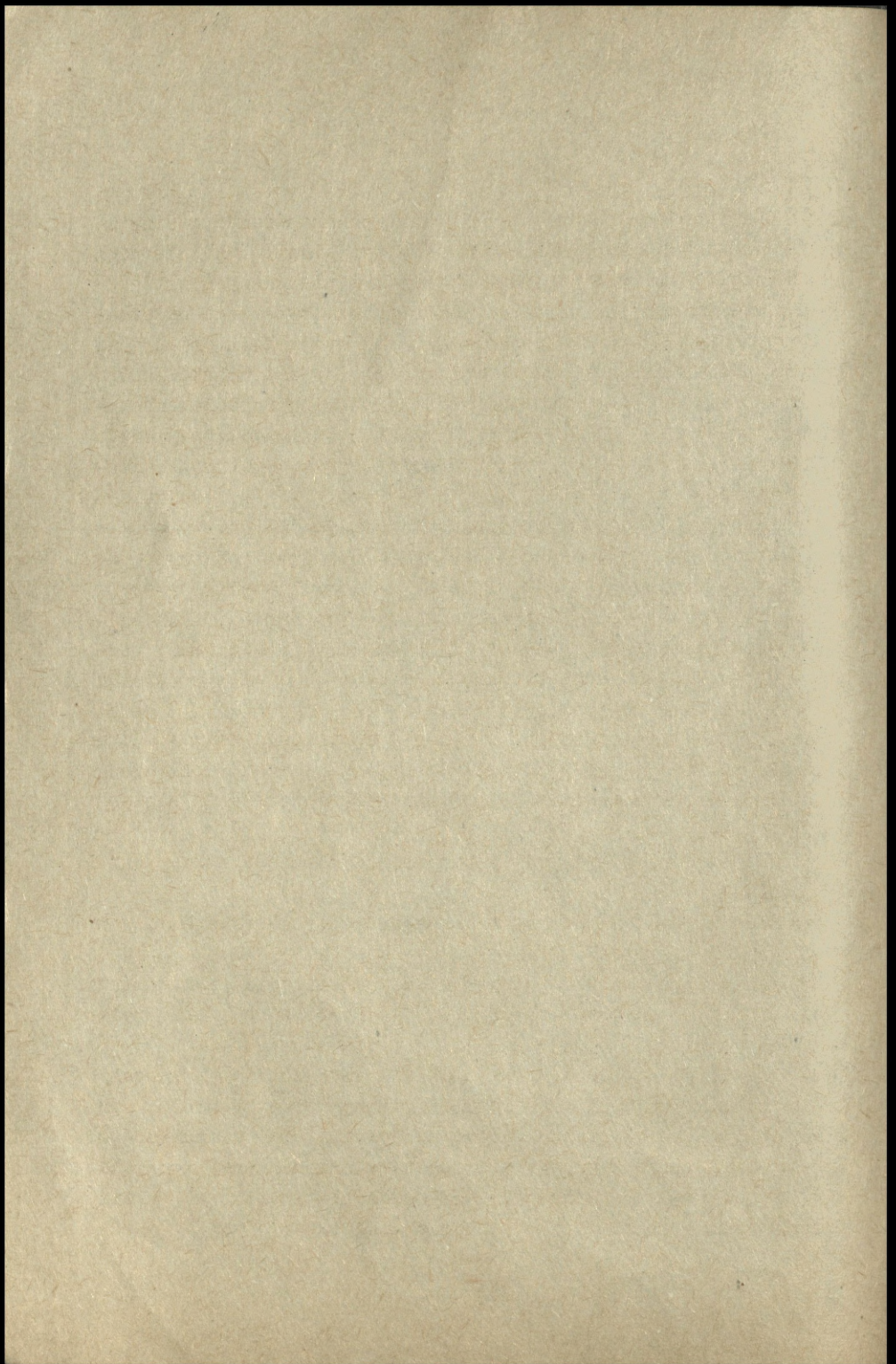
STYCZEŃ

1971

Handwritten text in red ink, possibly a signature or name, located at the top of the page.

	<u>Str.</u>
W S T Ę P	5
I. Ogólne zasady obrony	8
II. Struktura obrony ZO	14
Struktura obrony rejonu	14
Struktura obrony ruchowej	17
III. Możliwy skład, wzmocnienie i możliwości ZO w obro- nie	18
IV. Ugrupowanie operacyjne GA i AP	22
V. Użycie broni jądrowej i lotnictwa	26
VI. Prowadzenie operacji obronnej	29
Rozpoznanie	29
Zakończenie	33

W S T E P

Obowiązująca obecnie w NATO koncepcja operacyjno-strategiczna tzw. "obrony wysuniętej" jest wynikiem wieloletnich spekulacji teoretycznych, sprawdzanych i ulepszanych w różnych ćwiczeniach sił zbrojnych tego paktu, zwłaszcza na przestrzeni ostatnich lat. Podstawą tej koncepcji jest z jednej strony przewidywane użycie broni jądrowej przez wojska NATO w celu zniszczenia zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela jeszcze na podejściach do głównych rubieży obronnych /pasy zapór jądrowych/, a z drugiej, dążenie do zachowania pełnej gotowości bojowej sił własnych w celu szybkiego przejścia do działań zaczepnych. W istocie rzeczy, koncepcja "obrony wysuniętej" niewiele ma wspólnego z rzeczywistą obroną i służy do maskowania agresywnych planów NATO. Stąd też zachodni teoretycy wojskowi wychodzą z założenia, że w warunkach obustronnego stosowania broni jądrowej na polu walki zagrożenie bezpieczeństwa wojsk własnych zarówno w natarciu jak i w obronie ma zasadnicze znaczenie. Rozwiązania tego zagrożenia szuka się na dwóch płaszczyznach; w dążeniu do rozśrodkowania wojsk na polu walki, a także do stałego zwiększenia ich ruchliwości.

Rozśrodkowanie wojsk osiąga się drogą stosowania następujących głównych zasad:

- wyznaczania związkom taktycznym szerszych pasów obrony /natarcia/;
- rozmieszczania odwodów na zwiększonych głębokościach i w większych rejonach;
- stosowania przerw taktycznych między oddziałami zarówno na zajmowanych pozycjach obronnych, jak również w kolumnach marszowych.

Zwiększanie ruchliwości wojsk uzyskuje się głównie w drodze zmian organizacyjnych, jak również dzięki wprowadzaniu do uzbrojenia ZT i oddziałów nowego uzbrojenia i technicznego wyposażenia, jak pływające transportery opancerzone, działa samobieżne itp. Np. w latach 1956-62 obowiązywała w armii amerykańskiej organizacja "Pentomic". Ponieważ oddziały dywi-

zji pentomicznych wymagały każdorazowo przydziałów środków ogniowych i transportowych, co w sumie powodowało stratę czasu, zmniejszało ruchliwość i siłę uderzenia tych jednostek, to fakt ten zmusił dowództwo USA do zmian organizacyjnych i przejścia na strukturę batalionową i brygadową. Było to tym bardziej konieczne, że inne państwa NATO /NRF, W. Brytania / posiadały już organizację wojsk typu brygadowego, gdzie podstawowym pododdziałem jest batalion. Istniejące obecnie w siłach zbrojnych NATO dywizje pancerne i zmechanizowane mają w swoich oddziałach i ZT nowoczesne organiczne środki transportu, zwłaszcza czołgi i gąsienicowe pływające transportery opancerzone, a także samochody pancerne, co zdecydowanie zwiększa ich ruchliwość i w mniejszym stopniu uzależnia od dróg niż oddziały o starej strukturze organizacyjnej. Dla zwiększenia ruchliwości, szczególnie w terenie pociętym przeszkodami wodnymi, wprowadzono do wyposażenia oddziałów i ZT bardziej nowoczesny sprzęt przeprawowy, który pozwala skrócić budowę przepraw na rzekach i kanałach przeciętnie 10-15 krotnie, w porównaniu z odpowiednimi możliwościami z okresu II wojny światowej.

Obok wydatnego zwiększenia ruchliwości wojsk na lądzie, wiele wysiłków teoretycznych i eksperymentów praktycznych poczyniono dla rozwiązania zagadnienia powietrznej ruchliwości wojsk lądowych na polu walki. Wprawdzie nie ma jeszcze możliwości w ramach zachodnioeuropejskiego TDW o możliwościach dokonywania drogą powietrzną przerzutów większych oddziałów czy związków taktycznych przy pomocy posiadanego sprzętu lotniczego /samolotów i śmigłowców/, to jednak próby dokonywania takich przerzutów pododdziałów w sile kompania-batalion są czynione z myślą o stałym zwiększaniu możliwości w tym zakresie. Jednym z wyrazów istniejącego trendu w tym kierunku jest zorganizowanie w USA dywizji kawalerii powietrznej, która biorąc udział w agresywnej wojnie w Wietnamie, ma dostarczyć doświadczeń i wniosków co do przydatności tego rodzaju jednostek również w Europie.

Stałe dążenie do zwiększania ruchliwości oraz ulepszanie metod rozśrodkowania wojsk pociąga za sobą coraz to nowe zmia-

ny w sposobach organizowania i prowadzenia działań bojowych na wszystkich szczeblach dowodzenia, w tej liczbie również w AP i GA. Skrypt niniejszy stanowi pomocniczy materiał do studiowania zasad organizowania i prowadzenia operacji obronnej przez AP i GA głównych państw kapitalistycznych i obejmuje jedynie problematykę podstawową.

I. Ogólne zasady obrony

W dowództwach i sztabach państw kapitalistycznych NATO obronę traktuje się jako tymczasowy, a więc krótkotrwały rodzaj działań bojowych, których ogólnym celem jest stworzenie dogodnych warunków do przejścia własnych sił zbrojnych do natarcia. Według poglądów zachodnich, obronę prowadzi się przy wykorzystaniu wszystkich posiadanych sił i środków walki w celu zniszczenia lub pobicia nacierających zgrupowań nieprzyjaciela, załamania jego natarcia, zyskania na czasie, aby w konsekwencji stworzyć odpowiednią przewagę w siłach i środkach niezbędnych do rozpoczęcia natarcia. Wynika z tego, że podstawą współczesnej obrony, obok dużej siły ognia jest manewr. Zdaniem zachodnich specjalistów wojskowych w warunkach użycia broni jądrowej tak postawione cele i zadania obrony mogą być osiągnięte stosunkowo mniejszymi siłami i w odpowiednio krótszym czasie niż to miało miejsce w wojnach poprzednich. Między innymi dlatego we współczesnej obronie wojska lądowe winny znajdować się w stałej gotowości do szybkiego przejścia do działań zaczepnych /przeciw natarcia/. Wymaga to jednak od dowódców i sztabów wszystkich szczebli dowodzenia umiejętności organizowania już w toku działań obronnych, odpowiednich zgrupowań uderzeniowych, zdolnych do natychmiastowego wykorzystania sukcesów odniesionych w obronie, zwłaszcza przez zmasowane użycie broni jądrowej i innych środków masowego rażenia.

W zależności od całokształtu sytuacji politycznej, ekonomicznej i wojskowej, przejście do obrony może być wymuszone albo celowe. Obrona wymuszona może mieć miejsce w wypadku, kiedy nieprzyjaciel wykorzystując zaskoczenie, zadał broniącemu się poważne straty i zdobył w ten sposób nad nimi zdecydowaną przewagę w siłach i środkach, zapewniając sobie możliwości przeprowadzenia zdecydowanego natarcia.

Celowe przejście do obrony może mieć miejsce wówczas, gdy sytuacja polityczna, strategiczna, a niekiedy również operacyjno-taktyczna umożliwia osiągnięcie celu operacyjnego w

obronie, a zwłaszcza zachowania zdolności bojowej własnych sił głównych i zniszczenia lub rozbicia wojsk nieprzyjaciela. Według tych poglądów wojska lądowe NATO mogą przechodzić do obrony zarówno w początkowym okresie wojny, jak i w toku jej trwania. Główną uwagę jednak poświęca się obecnie początkowemu okresowi wojny, który uważany jest za decydujący, ponieważ wyniki osiągnięte w tym okresie w dużej mierze zadecydują o ostatecznym wyniku wojny. Opracowano w związku z tym szereg teorii i koncepcji operacyjno-strategicznych, wg których przejście związków operacyjnych do obrony w początkowym okresie wojny może nastąpić w następujących okolicznościach:

- gdy nieprzyjaciel do czasu wybuchu wojny zdoła osiągnąć wyższą gotowość wojsk do prowadzenia działań zaczepnych i głównymi siłami zajmie bardziej dogodnie położenie operacyjno - strategiczne niż wojska NATO;
- w wypadku chybionego pierwszego uderzenia jądrowego NATO i wywołania zmasowanego odwetu jądrowego nieprzyjaciela, które spowodują zniszczenia przez niego głównych sił NATO oraz zmianę stosunku sił na niekorzyść NATO;
- w wypadku niepomyślnego przebiegu bitwy granicznej;
- konieczności zabezpieczenia skrzydła zgrupowania uderzeniowego wojsk własnych, nacierającego na głównym kierunku strategiczno - operacyjnym TDW.

Wymienione wyżej warunki będą zatem miały decydujący wpływ na sposób w jaki związki operacyjne NATO będą organizowały obronę. Wynika z tego, że organizowanie obrony w początkowym okresie wojny może mieć miejsce zarówno bez styczności z nieprzyjacielem jak również w styczności z jego wojskami. Bez styczności z nieprzyjacielem, zdaniem zachodnich teoretyków wojskowych, wojska lądowe NATO mogą przejść do obrony w strefie granicznej, zanim jeszcze nieprzyjaciel głównymi siłami zdąży osiągnąć tę strefę i nawiązać styczność z wojskami osłony. Organizowanie obrony bez styczności z nieprzyjacielem może mieć miejsce również w głębi, na rozkaz wyższego dowództwa pod osłoną oddziałów lub związków taktycznych wysuniętych w strefę graniczną z zadaniem opóźniania natarcia npla. W tym

wypadku w strefie granicznej byłaby organizowana strefa osłony, a nie główna rubież obrony. Organizowanie obrony bez styczności z nieprzyjacielem może mieć miejsce również na wybrzeżu morskim w wypadku przewidywania wykonania przez niego operacji desantowomorskiej i kombinowanej desantowomorskiej i powietrznodesantowej.

Najczęściej jednak związki operacyjne przechodzić będą do obrony w bezpośredniej styczności z nacierającym nieprzyjacielem. W takich wypadkach będą one zwykle organizowały obronę pod silnym oddziaływaniem nacierającego, zwłaszcza z powietrza z użyciem broni jądrowej włącznie. Dotyczy to zarówno początkowego okresu wojny, jak również kolejnych etapów wojny, jeżeli zgodnie z założeniami NATO początkowy okres wojny nie przyniesie rozstrzygnięcia. Niezależnie jednak od tego, biorąc pod uwagę dużą ruchliwość współczesnych wojsk lądowych npla, przewiduje się, że organizacja obrony w styczności z nacierającym, siłą rzeczy będzie się odbywała w ograniczonym czasie. Jeżeli zatem nie brać pod uwagę istniejącej możliwości wykorzystania przez wojska NATO rubieży obronnych rozbudowanych pod względem inżynieryjnym na zachodnioeuropejskim TDW w czasie pokoju, to obrona ZO w każdym innym wypadku będzie miała charakter obrony doraźnie zorganizowanej, z jej wszystkimi cechami charakterystycznymi.

W zależności więc od konkretnej sytuacji strategiczno - operacyjnej, szczegółowe zadania obrony określane zwykle dla poszczególnych związków lub zgrupowań bojowych mogą być następujące:

- zaoszczędzenie sił i środków na jednym odcinku frontu w celu stworzenia przewagi nad nieprzyjacielem dla decydujących działań na innym odcinku frontu;
- zerwanie lub opóźnienie natarcia nieprzyjaciela, względnie zahamowania jego natarcia w głąb własnego terytorium;
- zabezpieczenie skrzydła głównego zgrupowania wojsk prowadzących działania zaczepne na głównym kierunku uderzenia ;
- niedopuszczenie do opanowania przez nieprzyjaciela ważnego terenu mającego znaczenie operacyjne, strategiczne, polityczne lub gospodarcze;

- zadanie nieprzyjacielowi jak największych strat w sile żywej i środkach walki i tym samym uchwycenie inicjatywy w swoje ręce w celu przejścia do działań zaczepnych.

W regulaminach państw zachodnich podkreśla się, że we współczesnych działaniach bojowych często szybkie przechodzenie od natarcia do obrony i odwrotnie będzie dokonywane rozmyślnie w celu utrudnienia nieprzyjacielowi ustalenia głównych zgrupowań wojsk i niszczenia ich bronią jądrową. Wymaga to jednak od wojsk dużej ruchliwości, a od dowódców i sztabów umiejętności i wysokiej sprawności organizacyjnej.

Wynika z tego, że podstawą współczesnej obrony jest nie tylko niespotykana siła ognia broni jądrowej, lecz również duża ruchliwość i manewrowość wojsk, które łącząc ruch i ogień będą w stanie w krótkim czasie przekształcić obronę w zdecydowane natarcie. Wymagania takie stawia współczesnej obronie dowództwo NATO, zwłaszcza na środkowoeuropejskim TDW.

Mimo, że główną rolę we współczesnej obronie odgrywa ogień i manewr, to jednak regulaminy wojskowe głównych państw kapitalistycznych przewidują również konieczność przygotowania wojsk do organizacji i prowadzenia działań bojowych w celu obrony ważnych rubieży i rejonów, a więc obrony o charakterze stałym /pozycyjnym/ w warunkach niestosowania broni jądrowej, zwłaszcza w początkowym okresie. Zadaniem tego rodzaju obrony jest przede wszystkim utrzymanie określonego terenu i niedopuszczenie do opanowania go przez wojska nieprzyjaciela.

Stąd w regulaminach wojskowych państw zachodnich rozróżnia się dwa zasadnicze rodzaje obrony - obronę ruchową i obronę rejonu /pozycyjną/.

Obrona ruchowa. Na współczesnym polu walki, zwłaszcza w warunkach użycia broni jądrowej, obrona ruchowa jest zdaniem teoretyków zachodnich najbardziej odpowiednią formą obrony. Umożliwia ona w maksymalnym stopniu wykorzystanie siły ognia i manewru wojsk stając się tym samym najbardziej dynamiczną i aktywną formą tego rodzaju działań. Charakterystyczną cechą obrony ruchowej jest to, że obrońca wyznacza do obrony czoło-

wych /wysuniętych/ pozycji mniejszą ilość sił i środków niż w obronie o charakterze pozycyjnym tj. od 1/4 do 1/5, natomiast większą część swoich sił i środków przeznacza do zorganizowania zgrupowania uderzeniowego lub odwodu ogólnego.

W obronie ruchowej obrońca wykorzystuje maksymalnie właściwości terenu, w związku z czym słabiej rozbudowuje pozycje obronne pod względem inżynieryjnym.

W obronie ruchowej obrońca z góry zakłada utratę określonego terenu, w który wojska nieprzyjaciela winny być celowo wciągnięte, aby następnie zniszczyć je ogniem i przeciwuderzeniami. **Zniszczenie sił nieprzyjaciela w tzw. "worku" ogniowym - jest jednym z głównych celów stosowania obrony ruchowej w ogóle.**

Z analizy ćwiczeń i publikacji wojskowych państw NATO wynika, że obrona ruchowa może być organizowana w następujących sytuacjach taktyczno-operacyjnych:

- jeżeli otrzymane zadanie z wyższego szczebla zakłada zniszczenie nieprzyjaciela w głębi obrony;
- gdy teren umożliwia swobodne wykonanie manewru siłami zgrupowań uderzeniowych, zwłaszcza pancernych z głębi lub ze skrzydeł;
- gdy wojska obrońcy są przynajmniej tak samo ruchliwe, jak wojska nacierającego;
- jeżeli obrońca może zdobyć lub zapewnić sobie przewagę w powietrzu, przynajmniej na okres wykonania przeciwuderzeń;
- gdy obrońca nie dysponuje dostateczną ilością czasu na zorganizowanie obrony pod względem inżynieryjnym w zajmowanym terenie.

Mogą, rzecz jasna, zaistnieć również inne warunki taktyczno-operacyjne, kiedy celowe będzie zorganizowanie obrony ruchowej na danym szczeblu dowodzenia.

Obrona rejonu. Obronę rejonu organizuje się w celu utrzymania kluczowych odcinków /pasów/ terenu i niedopuszczenia do włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony lub opanowania bronionego terenu. Regulaminy państw kapitalistycznych podkreślają, że w warunkach użycia broni jądrowej w celu wprowadzenia npla w błąd wojska mogą zawczasu obsadzać lub też nie obsadzać

przygotowanych pozycji. W tym ostatnim wypadku jednak obsada -
dzenie pozycji obrony musi nastąpić z chwilą rozpoczęcia
przez npla natarcia.

Charakterystycznymi cechami obrony rejonu są:

- silna rozbudowa pozycji obronnych pod względem inżynieryjnym;
- większość sił i środków walki tj. 2/3 do 3/4 wyznacza się do obrony pozycji czołowych, mniejszą część natomiast tj. 1/3 do 1/4 wydziela się do odwodu ogólnego, który wykorzystuje się do pogłębienia obrony lub przeciwuderzenia;
- w obronie rejonu obowiązuje zasada uporczywej obrony obsadzonych punktów oporu i pozycji w celu załamania natarcia npla przed przednim skrajem obrony;
- obrona rejonu przygotowana jest do prowadzenia walki w okrążeniu.

Obrona rejonu może być organizowana w następujących warunkach taktyczno-operacyjnych:

- gdy zadania otrzymane od wyższego przełożonego wymagają utrzymania przez dłuższy czas określonej rubieży terenowej;
- teren w rejonie obrony utrudnia przeprowadzenie swobodnego manewru zgrupowaniami uderzeniowymi /odwodami/;
- nacierające wojska nieprzyjaciela dysponują większą ruchliwością niż wojska obrońcy;
- wojska obrońcy dysponują odpowiednią ilością czasu na pełną inżynieryjną rozbudowę pozycji obronnych w terenie.

Na podstawie ćwiczeń przeprowadzonych przez siły lądowe NATO można stwierdzić, że obrona ruchowa będzie charakterystyczna dla ZO, natomiast obrona rejonów dla oddziałów i ZT.

Z podanych wyżej cech charakterystycznych tych dwóch głównych rodzajów obrony wynikają różnice w sposobach organizacji i prowadzenia walki obronnej. Podczas gdy w obronie rejonu wojska nieprzyjaciela mają być zniszczone lub rozbite w oparciu o silnie bronione czołowe punkty oporu i pozycje obronne, to w obronie ruchowej będą one celowo wciągnięte w przygotowany z góry "worek" ogniowy, w którym zostaną zniszczone bronią jądrową i przeciwuderzeniami.

Wynika z tego, że chociaż w warunkach stosowania broni jądrowej na polu walki obrona ruchowa będzie podstawowym rodzajem obrony, to jednak nie może być ona organizowana w oderwaniu, lecz w ścisłym powiązaniu i z obroną rejonów. Chodzi o to, aby wykorzystując różne sposoby prowadzenia walki obronnej w pełni zrealizować główny jej cel - zniszczenie podstawowych sił i środków nacierającego i przejścia do natarcia własnymi siłami.

II. Struktura obrony związków operacyjnych

Jednym z ważnych elementów, mających istotny wpływ na wybór rubieży /rejonu/ obrony jest teren. W regulaminach polowych głównych państw kapitalistycznych podkreśla się, że przedni skraj pozycji obrony winien być oparty o przeszkody naturalne tj. rzeki, bagna, kanały, wzgórza, osiedla itp., które powinny być w maksymalnym stopniu uzupełnione inżynierską rozbudową terenu. Ilość i zakres prac inżynierskich, mających na celu uodpornienie obrony na ogień i uderzenia nieprzyjaciela jest każdorazowo różna i w dużej mierze uzależniona jest od charakteru terenu oraz czasu jakim obrońca będzie dysponował na jego rozbudowę. Zgodnie z zasadami przyjętymi w państwach NATO, inżynierska rozbudowa obrony powinna być stale doskonalona i nie może być uważana za ukończoną. W warunkach użycia broni jądrowej na polu walki, inżynierska rozbudowa obrony nabiera szczególnego znaczenia. Dobre ukrycie wojsk i techniki bojowej w rozbudowanych i przygotowanych punktach oporu, wydatnie zmniejsza straty wojsk nie tylko od ognia atomowego, lecz również konwencjonalnego. Dlatego w państwach kapitalistycznych do inżynierskiej rozbudowy struktury obrony przywiązuje się ostatnio coraz większe znaczenie.

a/ Struktura obrony rejonu

Jeżeli związek operacyjny przechodzi do obrony bez styczności z nieprzyjacielem, tak jak to zakłada oficjalna koncepcja operacyjno-strategiczna NATO, to w skład struktury jego obrony mogą wchodzić dwie strefy:

- strefa osłony;
- strefa obrony.

Strefa osłony obejmuje pas terenu mieszczący się między granicą państwową a przednią rubieżą strefy obrony i w zależności od ważności kierunku operacyjnego, ukształtowania terenu i innych czynników, może ona mieć od 25 do 100 km głębokości. W strefie tej zależnie od jej głębokości, charakteru terenu i innych czynników, mogą być zawczasu rozbudowane pozycje osłonowe względnie pas przesłaniania.

Pozycje osłonowe rozbudowuje się w odległości 6 - 8 km jedna od drugiej licząc od przedniego skraju strefy osłony w głąb, głównie w oparciu o dogodne rubieże terenowe. Są one przeznaczone dla działań rzutu ubezpieczenia wysyłanego ze szczebla KA lub AP w celu prowadzenia działań opóźniających. Jeżeli obronę organizują korpusy armijne nie wchodzące w skład wyższego związku operacyjnego, jak to ma miejsce na większości kierunków operacyjnych środkowoeuropejskiego TDW, to wówczas w odległości do 60 km od przedniego skraju przedniej rubieży obrony przewiduje się rozbudowę pasa przesłaniania.

W skład pasa przesłaniania mogą wchodzić następujące elementy:

- pozycje osłonowe rozbudowywane w odległościach 6-8 km jedna od drugiej;
- pozycja czat głównych rozbudowana w odległości 10-12 km od przedniego skraju przedniej rubieży obrony;
- pozycja czat bojowych rozbudowywana w odległości 5-7 km od przedniej rubieży obrony;
- pozycja ubezpieczeń bezpośrednich 500-600 i więcej metrów od przedniej rubieży obrony.

Między ww. pozycjami są zwykle rozbudowywane SO artylerii, rzeczywiste i pozorne, a także pojedyncze punkty oporu oraz system zapór inżynieryjnych.

Strefa obrony obejmuje pas terenu przygotowany pod względem inżynieryjnym na głębokość do 150 km i więcej w głąb, licząc od przedniego skraju przedniej rubieży obrony. W zależności od ważności kierunku operacyjnego, charakteru terenu, posiadanych sił i środków oraz czasu na rozbudowę inżynieryjną, strefa obrony może się składać z następujących głównych elementów:

- przedniej rubieży obrony;
- pośredniej rubieży obrony;
- drugiej pośredniej lub ostatecznej rubieży obrony.

Przednia rubież obrony składa się z systemu punktów oporu i rejonów obrony oraz systemu zapór inżynierskich różnego typu, stanowiących w połączeniu ze sobą zasadniczą rubież obrony dywizji pierwszego rzutu korpusów. W połączeniu z rubieżą obrony odwodów dywizyjnych, pozycjami ryglowymi, stanowiskami ogniowymi artylerii itp., stanowią one rejon obrony dywizji o szerokości do 30 i więcej km i głębokości 40-60 km.

Pośrednia rubież obrony może być rozbudowana na głębokości 40-60 i więcej km od przedniego skraju przedniej rubieży obrony. Jest ona obsadzana odwodami korpusów armijnych pierwszego rzutu AP. W strukturze obrony korpusu armijnego stanowi ona tyłową rubież obrony, która w połączeniu z systemem pozycji ryglowych, stanowisk ogniowych artylerii i rakiet oraz zaporami inżynierskimi przyjmowana jest jako tyłowy rejon obrony korpusu.

Druga pośrednia /ostateczna/ rubież obrony może być zorganizowana w odległości od 100 do 150 km od przedniego skraju przedniej rubieży obrony. W zależności od sytuacji operacyjno-strategicznej, AP może organizować kolejne rubieże obronne w głębi, na odległościach 30-40 lub więcej kilometrów jedna od drugiej.

W skład struktury obrony AP mogą wchodzić również pozycje ryglowe rozbudowywane zwykle w kształcie leża lub klina, które są wykorzystywane jako podstawy wyjściowe do przeciwuderzeń, względnie do kanalizowania natarcia npla w pożądanym rejon w celu zniszczenia go bronią jądrową i przeciwuderzeniami. Oprócz pozycji ryglowych w skład struktury obrony AP zwykle zalicza się stanowiska ogniowe artylerii i rakiet, które rozbudowuje się zarówno jako główne, zapasowe i pozorne oraz przygotowuje się je do obrony okrężnej. Zapory i przeszkody inżynierskie rozbudowuje się zarówno na pozycjach osłonowych, w pasie przełamania, przed przednim skrajem przedniej pozycji

obrony, jak i w głębi obrony. Dużo uwagi przywiązuje się w ostatnich latach do min jądrowych, na które już w okresie pokoju, w Europie Zachodniej, przygotowuje się specjalne tunele. Dotyczy to w szczególności środkowoeuropejskiego TDW i terytorium NRF.

b/ Struktura obrony ruchowej

Według poglądów zachodnich teoretyków wojskowych struktura obrony ruchowej nie powinna się różnić żadnymi szczególnymi cechami zewnętrznymi od omawianej wyżej struktury obrony rejonu. Chodzi o to, aby rozpoznanie, zwłaszcza lotnicze npla nie mogło ustalić faktu, że na danym kierunku AP organizuje obronę ruchową. W teorii jednak różnice takie istnieją. Jedną z cech charakterystycznych struktury obrony ruchowej odróżniającej ją od obrony rejonu są funkcje, jakie w obronie ruchowej spełniają poszczególne elementy struktury obrony. I tak na przykład, jeżeli przednią rubież obrony rejonu wykorzystuje się do załamania natarcia npla przed przednim skrajem, to rubież ta zwana często w obronie ruchowej rubieżą/pozycją/ wysuniętą, jest zwykle wykorzystywana jako pułapka dla npla, dla wciągnięcia go w głąb obrony na wybranym kierunku w celu zniszczenia go ogniem i przeciwuderzeniami w tzw. "worku" ogniowym. Według poglądów państw zachodnich w pasie obrony AP mogą być zorganizowane 1-2 "worki" ogniowe, zwłaszcza w rejonach obrony korpusów, a w niektórych wypadkach, nawet w rejonach obrony dywizji broniących się na dogodnych pod względem terenowym kierunkach.

Pozycje ryglowe i blokujące są zwykle rozbudowane w strukturze obrony korpusów armijnych w postaci batalionowych punktów oporu dla utrzymania skrzydeł lub tylnej granicy "worka" ogniowego i obsadzone dopiero w toku walki, zależnie od rozwoju sytuacji i zamiaru broniącego się.

W obronie ruchowej AP w skład struktury wchodzi również rejon rozmieszczenia zgrupowania uderzeniowego. Rejony te w zależności od składu odwodu i szczebla dowodzenia mogą być rozbudowane w odległości 30-50 i więcej km od przedniego skraju przedniej pozycji obrony /rejonu wysuniętego/, przy czym

mogą one być rozbudowane jako zasadnicze, zapasowe lub pozorne.

Zatem w skład struktury obrony ruchowej AP wchodzi takie same elementy, jak w obronie pozycyjnej z tym, że funkcje ich są inne niż w tej ostatniej i w związku z tym w terminologii wojskowej państw kapitalistycznych noszą one nieco inne nazwy - są to:

- pozycje osłonowe;
- pas przesłaniania;
- rejon wysunięty /pozycja wysunięta/;
- rejon rozmieszczenia zgrupowania uderzeniowego;
- pozycje ryglowe i blokujące;
- pozycje stanowisk ogniowych artylerii i rakiet;
- system zapór inżynierskich.

Zasady rozbudowy ww. elementów, a zwłaszcza odległości oraz głębokości w pozycji i rejonów, przykładowo pokazane są na załączonych schematach.

III. Możliwy skład, wzmocnienie i możliwości ZO w obronie

Armia polowa i grupa armii są związkami operacyjnymi wojsk lądowych o zmiennym składzie. Teoretycznie, według poglądów zachodnich, zwłaszcza amerykańskich^{x/}, w skład grupy armii może wchodzić 2-3 AP, każda po 2-4 KA. Korpus armijny jest wyższym związkiem taktycznym o zmiennym składzie i zależnie od kierunku, na jakim działa oraz zadania, może mieć w swoim składzie 2-4 dywizji w tym jedną pancerną.

Zatem w skład GA może wchodzić średnio 5-7 korpusów, tj. 15-21 dywizji w tym 4-6 pancernych i 1-2 powietrznodesantowych.

Armia polowa w zależności od ważności bronionego kierunku operacyjnego będąc w pierwszym rzucie Grupy Armii może się składać z 3-4 korpusów o przeciętnej ilości 8-12 dywizji, w tym 3-4 pancernych.

Analiza prowadzonych ćwiczeń w siłach zbrojnych NATO na europejskim TDW na przestrzeni ostatnich lat prowadzi do wniosku,

x/ Obecnie jedynie Stany Zjednoczone i Francja mają w swojej strukturze organizacyjnej sił lądowych Armie Polowe. Pozostali członkowie NATO na środkowoeuropejskim TDW dysponują korpusami armijnymi.

że np. w skład Północnej Grupy Armii NATO w ćwiczeniu Fallex-66 wchodziło cztery korpusy, dwie dywizje i dwie samodzielne brygady - w sumie 13 dywizji i dwie brygady. 7 Amerykańska AP występowała często w ćwiczeniach w składzie czterech korpusów armijnych /5 i 7 USA oraz 2 i 3 NRE/co w sumie dawało 11 dywizji w tym 4 pancerne oraz dwa pułki rozpoznawcze.

Rozumie się, że w toku wojny zwłaszcza po przeprowadzo-nej mobilizacji, a z drugiej strony po wyprowadzeniu z walki /zniszczeniu/ wielu istniejących dywizji, składy poszczególnych ZO mogą być różne. Dlatego podane wyżej dane liczbowe należy traktować jako orientacyjne i zmienne w odniesieniu do każdej operacji lub nawet etapów operacji obronnej.

Dla prowadzenia operacji obronnej i osiągnięcia zakładanych celów obrony, ZO otrzymują z reguły siły i środki z oddziałów dowództwa NATO lub dowództw narodowych sił zbrojnych. Orientacyjnie, w przeciętnych warunkach AP i GA mogą otrzymać następujące wzmocnienie:

a/ ładunków jądrowych

Dla wykonania zadań w pierwszych dniach operacji obronnej GA na głównym kierunku operacyjnym może otrzymać 450-600 i więcej ładunków jądrowych. Z liczby tej dla AP może być wydzielonych 300-400 ładunków jądrowych, a z kolei korpusom armijnym może być przydzielone od 120 do 150 ładunków jądrowych. Jeżeli chodzi o korpusy armijne takich państw jak NFR i Francja, to ilość przewidywanych ładunków jądrowych jest o wiele mniejsza i waha się w granicach 20-60 na korpus.

Zgodnie z teoretycznymi zasadami, w kolejnych etapach operacji obronnej armia polowa może otrzymać 60 i więcej ładunków jądrowych na dobę, które zależnie od potrzeb, sił i środków przenoszenia ich do celu oraz aktualnej sytuacji operacyjnej może przydzielać korpusom i dywizjom.

b/ Jeżeli chodzi o wzmocnienie AP i GA w inne siły i środki ,
to może ono przedstawiać się następująco:

Środki wzmocnienia	KA	AP	GA	Uwagi
Rozpozn. pułków panc.	1	3-4	6-9	
Bat. rozpoznawcze	-	1	2-3	
Bat. czołgów	2-3	6-9	3-6	
Dyw. poc. rak. "Pershing"	-	1-2	2-3	
Dyw. poc. rak. "Sergeant"	1	2-3	4-6	
Dyw. poc. rak. "H. John"	2-3	do 6	6-12	
Dyw. art. armat 175 mm	1	2-3	4-6	
Dyw. art. samob. 203,2 mm	2-4	4-6	do 24	
Dyw. art. samob. 155 mm	do 2	do 6	do 12	
Dyw. art. samob. 105 mm	do 3	do 9	do 18	
Dyw. art. armat 40mm plot	3	6-9	do 18	
Dyw. poc. raket. "Hawk" plot	3	12	do 40 ^{x/}	
Dyw. poc. rak. "Nike"	-	4-5	20-30 ^{x/}	
Bataliony inż.-saperskie	6	do 18	20-30	
Bataliony inż.-budowlane	-	6	do 8	
Kompanie mostowe	1-2	3-6	do 9	

Zarówno GA jak i AP większość otrzymanych sił i środków wzmocnienia przydziela podległym związkom, a z pozostałej części organizuje grupy artylerii oraz odwody specjalne. Przy tej sposobności warto podkreślić, że np. Amerykanie uważają, iż normy wzmocnienia dla ZO i ZT powinny być w przybliżeniu jednakowe tak dla działań obronnych jak i zaczepnych, przede wszystkim z uwagi na możliwości szybkiego przechodzenia tych związków z natarcia do obrony i odwrotnie. Większych różnic zatem nie ma.

x/ Na każdą AP w strefie komunikacji GA przeznacza 5-7 dywi - zjonów do obrony i osłony strefy.

Np. przydział amunicji jądrowej dla KA ze szczebla AP może przedstawiać się następująco /variant/:

Związek taktyczny	Ilość amunicji jądrowej o mocy w kt					
	1-3	10	30	60	100.	ponad 100
Odwód AP	5	5	3	5	6	10 i więcej
1 KA	13	6	7	3	1	-
2 KA	8	5	4	1	-	-
3 KA	6	3	2	-	-	-

Rozpatrując zagadnienie możliwości bojowych GA i AP w obronie w skrypcie niniejszym ograniczymy się jedynie do podania podstawowych norm operacyjnych, które podobnie jak inne normatywy należy traktować orientacyjnie i zmiennie, stosownie do konkretnej sytuacji terenowej i taktyczno-operacyjnej. Sprawa ta zasługuje na podkreślenie tym bardziej, że przytoczone niżej normy są wynikiem analizy wielu ćwiczeń prowadzonych w ostatnich latach przez siły zbrojne zarówno NATO, jak i narodowe siły zbrojne państw tego paktu. W różnych ćwiczeniach kształtowały się również różnie. Przeciętne szerokości pasów i głębokości rejonów /stref/ obrony dla poszczególnych ZO i ZT przedstawiają się następująco:

	Dywizja	Korpus Armijny	Armia Polowa	Grupa Armii	Uwagi
Szerokość pasa obrony	25-35 km	60-80 km	150-200 km	250-450km	W wypadku prowadzenia działań obronnych bez użycia broni jądrowej normy te pozostają w zasadzie takie same.
Głębokość rejonu /strefy/ obrony	25-40 km	40-70 km	100-150 km	300-350km	
Rejony rozmieszczenia /ześrodkowania/ wojsk	200-300km ²	900-1200 km ²	2-3tys km ²	-	

Odległość SD od przedniego skraju:

- dywizji 15-20. km;
- korpusu armijnego 20-30 km;
- armii polowej 80-90 km,

Odległość SO artylerii i rakiet od przedniego skraju:

- hb 105 i 155 mm 4-6 km;
- hb 203,2 mm 6-8 km;
- wyrzutni H.John 6-10 km;
- wyrzutni Sergeant 30-50 km;
- wyrzutni Pershing 150-200 km i więcej.

IV. Ugrupowanie operacyjne Grupy Armii i Armii Polowej w obronie

Według poglądów zachodnich teoretyków wojskowych ugrupowanie operacyjne wojsk w obronie powinno zapewnić z jednej strony maksymalne bezpieczeństwo wojsk na wypadek uderzeń jądrowych nieprzyjaciela, a z drugiej jak najbardziej wykorzystać stan posiadanych sił i środków dla zniszczenia nacierającego nieprzyjaciela.

Z uwagi na to, że w skład elementów ugrupowania operacyjnego GA wchodzi jedynie: pierwszy rzut, odwód ogólny i grupy rakiet, stąd w skrypcie niniejszym omówione zostanie ugrupowanie operacyjne AP jako podstawowego związku operacyjnego. Ugrupowanie operacyjne AP może być różne w każdej sytuacji bojowej. Według poglądów zachodnich, będzie ono zależało od następujących czynników:

- składu i wzmocnienia AP;
- otrzymanego zadania operacyjnego;
- zamiaru rozegrania bitwy /operacji/;
- warunków, w których AP przechodzi do obrony;
- charakteru terenu;
- możliwości bojowych nieprzyjaciela;
- możliwości zabezpieczenia osłony z powietrza,

W celu krótkiego omówienia poszczególnych elementów ugrupowania operacyjnego AP, w skrypcie niniejszym przyjmiemy wariant, w którym AP organizuje obronę bez styczności z nie -

przyjacielem i znajduje się na głównym kierunku obrony GA w jej pierwszym rzucie. W takiej sytuacji ugrupowanie operacyjne może się składać z następujących elementów:

- rzut ubezpieczenia;
- pierwszy rzut;
- odwód ogólny;
- grupa /grupy/ artylerii i raket;
- grupa /grupy/ artylerii i raket przeciwlotniczych;
- odwody specjalne /pancerny, inżynieryjny ruchomy i inne/.

Rzut ubezpieczenia mogą stanowić 1-2 rozpoznawcze pułki pancerne, a niekiedy również dywizja pancerna. Podstawowym zadaniem rzutu ubezpieczenia będzie prowadzenie działań opóźniających w strefie osłony w odległości do 100 km od przedniego skraju strefy obrony. Zadaniem rzutu ubezpieczenia w toku działań opóźniających, prowadzonych w strefie osłony mogą być następujące:

- rozpoznanie składu, kierunku głównego uderzenia i charakteru działań nieprzyjaciela;
- zmuszenie nieprzyjaciela do wcześniejszego zatrzymania się i rozwinięcia swoich sił;
- opóźnienie podejścia nieprzyjaciela do przedniego skraju zasadniczej rubieży obrony;
- zmylenie nieprzyjaciela co do rozbudowy i przygotowania rzeczywistych pozycji obrony;
- zadanie nieprzyjacielowi maksymalnych strat w sile żywej i technicznych środkach walki.

W toku działań opóźniających rzut ubezpieczenia będzie prowadził walkę obronną na poszczególnych rubieżach i pozycjach strefy osłony nie tylko systemem kolejnych odskoków do tyłu pod naciskiem nieprzyjaciela, lecz również będzie on wykonywał kontrataki lokalne w celu dezorganizowania natarcia nieprzyjaciela i opóźnienia jego podejścia do kolejnych rubieży /pozycji/ obrony, zadając mu maksymalne straty.

Pierwszy rzut AP może stanowić 2-3 korpusy armijne, które będą obsadzały i broniły przednią i pośrednią rubież obrony na głębokość 40-60 km. Niezależnie od charakteru obrony /ruchowa -rejonu/ zadaniem pierwszego rzutu jest niedopuszcze-

nie do przełamania bronionych pozycji i zniszczenie nacierających wojsk nieprzyjaciela do takiego stopnia, aby stworzyć dogodny warunki do przejścia AP i GA do przeciwnatarcia.

Odwód ogólny AP może składać się z 1-2 dywizji, a czasami nawet całego korpusu, który rozmieszcza się w sposób rozśrodkowany i zwykle w rejonach drugiej pośredniej /ostatecznej/ pozycji obronnej. Zasadniczym zadaniem odwodu ogólnego AP jest wykonywanie silnych przeciwuderzeń na nieprzyjaciela, który wlał się w rejony obrony korpusów pierwszego rzutu. W wypadku załamania natarcia npla i zniszczenia jego głównych sił w walce o strefę osłony lub przednią rubież obrony odwód ogólny może być przeznaczony jako zgrupowanie uderzeniowe w zorganizowanym przeciwnatarciu.

Przeciwuderzenie odwodu ogólnego AP będzie zabezpieczone /wspierane/ przez korpusy pierwszego rzutu, zwłaszcza ich środkami ogniowymi, ogniem grup artylerii i rakiet odwodu artylerii armii, uderzeniami lotnictwa taktycznego wspierającego operację obronną armii, a także częścią lub całością sił artylerii i rakiet będących w odwodzie GA.

Jeżeli odwód ogólny AP składa się z dwóch i więcej dywizji, to wówczas AP może wykonywać przeciwuderzenie zbieżne, z dwóch kierunków, w celu oskrzydlenia i okrążenia nieprzyjaciela, który wlał się w głąb obrony. W każdym wypadku przeciwuderzenie wykonywane odwodem ogólnym AP wsparte będzie broniąją - drową w ilościach zbliżonych do tych, które przyjmuje się dla odpowiednich związków w natarciu.

Jednak gdy nieprzyjaciel w krótkim czasie zdoła prze - łamać korpusne rejony obrony i szybko zbliży się do armijnej rubieży obrony, odwód ogólny AP wykorzystuje się z reguły do obsadzenia tej rubieży w celu stworzenia dogodnych warunków do wykonania przeciwuderzenia odwodami Grupy Armii.

Armijna grupa rakiet i artylerii polowej /GARA pol. w niektórych wypadkach może być zorganizowanych dwie grupy/ składa się zwykle z dywizjonu pocisków rakietowych "Pershing", dywizjonu "Sergeant" i dywizjonu artylerii 175 mm^{x/}. Z uwagi

x/ W niektórych wypadkach w skład AGRA może wchodzić tylko dywizjon "Pershing".

na różnice w donośności poszczególnych środków ogniowych tych dywizjonów, rozmieszcza się je na różnych odległościach. Np. dywizjon "Pershing" może być rozmieszczony w odległości 100 - 150 km od przedniego skraju, "Sergeant" - 30-40 km, a dywizjony armat 175 mm 10-15 km.

Obok niszczenia środków napadu jądrowego nieprzyjaciela AGRA może być wykorzystywana do wykonywania następujących zadań:

- udziału w jądrowo-rakietowym kontrprzygotowaniu;
- wspierania działań opóźniających w strefie osłony;
- wspierania walki obronnej pierwszego rzutu;
- zabezpieczenia wykonania przeciwuderzenia odwodem ogólnym;
- zabezpieczenia walki obronnej odwodu ogólnego na rubieży armijnej.

W toku operacji obronnej, w zależności od rozwoju sytuacji AGRA pol., a zwłaszcza dywizjon 175 mm armat lub dywizjon "Sergeant" może być podporządkowany korpusowi pierwszego rzutu. Konieczność taka może wyniknąć w wypadku np. zniszczenia korpusowej grupy artylerii przez nieprzyjaciela.

Armijna grupa rakiet przeciwlotniczych /AGRPlot/ będzie zwykle organizowana z przydzielonych armii dywizjonów "Nike". Również i w tym wypadku AP może zorganizować dwie AGRPlot w składzie 1-3 dywizjony każda. Dywizjony "Nike" zwykle są rozmieszczone w odległości 5-10 km jeden od drugiego z zadaniem osłony SD armii, SO AGRA pol. oraz innych ważnych obiektów w strefie obrony armii.

Odwód pancerny /OPanc/ organizowany może być z przydzielonych batalionów czołgów. Rozmieszcza się go zwykle między pierwszą i drugą pośrednią rubieżą obrony, batalionami na obszarze 15-25 km² na każdy batalion. Odwód pancerny organizowany będzie szczególnie wówczas, gdy w składzie odwodu ogólnego AP nie ma dywizji pancernej. OPanc może być wykorzystany do wykonania następujących zadań:

- brać udział w przeciwuderzeniu odwodu ogólnego;
- zwalczać desanty powietrzne nieprzyjaciela;
- wzmocnić korpus pierwszego rzutu;
- obsadzić armijną rubież obrony.

W zależności od przydziału ilościowego batalionów czołgów dla AP, odwód pancerny może składać się z 1-3 i więcej bcz.

Odwód inżynieryjny /Oinż./ armii może być organizowany z 3-5 batalionów saperów. Niekiedy AP może zorganizować dwa odwody inżynieryjne w składzie 2-3 bataliony inżynieryjne każdy.

Oprócz ww. elementów ugrupowania operacyjnego, armia polowa może mieć zorganizowany odwód ruchomy, którego trzonem jest zwykle pancerny pułk rozpoznawczy. Odwód ten rozmieszcza się w rejonie armijnej rubieży obrony na obszarze 75-100 km². W pierwszym etapie walki, zwłaszcza w czasie walki o strefę osłony, pułk ten bierze udział w działaniach opóźniających jako rzut ubezpieczenia, a po wykonaniu zadania przechodzi do wyznaczonego mu rejonu rozmieszczenia w głębi, stając się odwodem ruchowym. Odwód ten może być wykorzystany do wykonywania następujących zadań:

- zwalczania desantów powietrznych nieprzyjaciela;
- zwalczania grup rozpoznawczo-dywersyjnych;
- ubezpieczenia ważniejszych elementów ugrupowania DP, SD, dywizjonów pocisków "Pershing", urządzeń tyłowych itp.

Może on też być wykorzystany do innych zadań takich, jak: pomoc w likwidacji skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela, walki z partyzantami itp.

V. Użycie broni jądrowej i lotnictwa

a/ Użycie broni jądrowej

Według poglądów dowództwa NATO, broń jądrowa jest głównym środkiem walki, pozwalającym na szybkie osiągnięcie celu współczesnej operacji obronnej.

Może ona być wykorzystana np. do izolacji rejonu działań bojowych, drogą tworzenia barier jądrowych lub stref skażonych i do bezpośredniego wsparcia działań bojowych wojsk lądowych. Jądrowe bariery zaporowe w ramach izolacji rejonu działań bojowych wykonuje się w celu wzbronięcia lub zahamowania dopływu sił przeciwnika i zaopatrywania na pole bitwy. Zadanie to ma być realizowane przez niszczenie uderzeniami jądrowymi ważniejszych węzłów komunikacyjnych, mostów i innych obiektów.

Na korzyść armii i grupy armii zadanie to wykonuje lotnictwo taktyczne i pociski rakietowe będące w dyspozycji dowódcy TDW. Na podstawie doświadczeń z ćwiczeń, teoretycy zachodni zakładają możliwość zmniejszenia tym sposobem przerzutów kolejowych o 30-35%, transportem drogowym o 25% w pierwszym dniu, po wykonaniu jądrowych barier zaporowych.

Bezpośrednie wsparcie działań bojowych wojsk w obronie polega na wykonaniu uderzeń jądrowych na zasadnicze elementy ugrupowania wojsk nieprzyjaciela, w pierwszej kolejności na jego oddziały i pododdziały rakietowe i składy amunicji jądrowej, oddziały i związki wojsk pancernych i zmechanizowanych, na węzły łączności i stanowiska dowodzenia oraz ważniejsze składy materiałowo-technicznego zaopatrywania.

Uważa się, że uderzenia bronią jądrową najbardziej celowo jest wykonywać bezpośrednio przed rozpoczęciem natarcia nieprzyjaciela, kiedy jego siły będą najbardziej ześrodkowane. Po uderzeniach jądrowych przewiduje się wykonanie uderzeń artylerii i moździerzy w granicach ich zasięgu, na rejonach obezwładnionych bronią jądrową w celu uniemożliwienia nieprzyjacielowi przeprowadzenia likwidacji skutków uderzeń bronią jądrową.

Uderzenia jądrowe dzielą się na zaplanowane, tzn. wykonywane według zawczasu opracowanego planu i uderzenia na zapotrzebowanie tzn. takie, które wykonuje się w toku bitwy, w miarę rozpoznawania nowych celów.

Według poglądów zachodnich na podchodzące odwoły i wojska w rejonach ześrodkowania oraz na kontrprzygotowanie może być zużyte 25-50% posiadanej amunicji jądrowej. Pozostałą część amunicji jądrowej przeznacza się na bezpośrednie wsparcie działań bojowych. Według amerykańskich obliczeń, ładunek jądrowy o mocy 20 kt przy wybuchu naziemnym obezwładnia rejon o powierzchni 9-12 km². Wyprowadza się stąd wniosek, że dla obezwładnienia dywizji potrzeba 5-9 ładunków o mocy 20 kt, które mogą zniszczyć około 30% stanu osobowego i techniki bojowej.

Cele położone w głębi zaleca się obezwładniać i niszczyć przy pomocy lotnictwa oraz taktyczno-operacyjnych pocisków raketowych, natomiast cele położone w taktycznej strefie obrony artylerią i taktycznymi pociskami raketowymi.

Podobnie jak w natarciu, w obronie dla wsparcia przeciwuderzeń, broń jądrową wykorzystuje się w sposób zmasowany, bezpośrednio przed przejściem wojsk do tych działań. W tym celu wydzielą się do 40% i więcej posiadanej amunicji jądrowej. W obronie ruchowej większą część amunicji jądrowej wydzielą się dla wsparcia kontrataków i przeciwuderzeń; a w obronie rejonu /pozycyjnej/ - dla wsparcia walki o utrzymanie przedniego skraj.

b/ Użycie lotnictwa

Według poglądów zachodnich, powodzenie działań bojowych w operacji obronnej, w znacznym stopniu zależy od działań lotnictwa taktycznego.

Lotnictwo taktyczne w operacji obronnej może wykonywać następujące zadania: walka o zdobycie przewagi jądrowej i panowanie w powietrzu; izolacja rejonu działań bojowych; bezpośrednie wsparcie wojsk lądowych; prowadzenie rozpoznania powietrznego. Z ćwiczeń sił zbrojnych NATO wynika, że wysiłek lotnictwa taktycznego w operacji obronnej AP może się przedstawiać następująco: na bezpośrednie wsparcie wojsk lądowych przeznaczają się 10-15% samolotów; dla izolacji rejonu działań bojowych - do 40%; do walki o panowanie w powietrzu do 50%. Operacyjna gęstość lotnictwa na ważniejszych kierunkach TDW może wynosić 75-100 samolotów lotnictwa taktycznego na jedną dywizję. Jeżeli AP otrzyma dostateczną ilość broni jądrowej, to gęstość ta może być zmniejszona do 50 samolotów na jedną dywizję.

Najważniejszym zadaniem lotnictwa taktycznego jest zdobycie i utrzymanie przewagi jądrowej i panowania w powietrzu. Zadanie to wykonuje się drogą prowadzenia samodzielnych operacji powietrznych z zadaniem niszczenia środków jądrowych i lotnictwa nieprzyjaciela. Operacje takie mogą być wykonywane równocześnie na kilku TDW i we współdziałaniu z lotnictwem

strategicznym. Izolacja rejonu działań bojowych polega na wykonywaniu systematycznych uderzeń jądrowych i zwykłymi środkami rażenia na system komunikacji npla w celu wzbronienia mu podciągania odwodów i dowozu sprzętu bojowego oraz amunicji do rejonów działań bojowych oraz doprowadzenia do ogólnego osłabienia nieprzyjaciela.

Bezpośrednie wsparcie lotnicze AP polega na wykonywaniu uderzeń jądrowych i konwencjonalnych, w pierwszym rzędzie na środki jądrowe nieprzyjaciela, jego oddziały i związki taktyczne, węzły łączności i SD na głębokość do 150 i więcej km. Jeżeli zważyć, że AP może mieć w swoim składzie 8-12 dywizji, a na każdą z nich może działać przeciętnie 50 samolotów, to ogółem w strefie obrony AP działać może około 400-600 samolotów lotnictwa taktycznego różnych typów.

VI. Prowadzenie operacji obronnej

Jednym z podstawowych zagadnień w działaniach obronnych zarówno GA jak i AP jest rozpoznanie. Jak wielkie znaczenie przypisuje się w siłach zbrojnych NATO rozpoznaniu, świadczyć może między innymi fakt, że np. do prowadzenia rozpoznania na korzyść AP może być wydzielone 1-2 skrzydła taktycznego lotnictwa rozpoznawczego. Działając na głównym kierunku GA, armia polowa na pierwszą dobę operacji obronnej może otrzymać 50-60 samolotów, w tej liczbie 25-30 do prowadzenia rozpoznania w nocy. Ponadto dla prowadzenia rozpoznania powietrznego i naziemnego AP dysponuje dość dużą ilością własnych sił i środków rozpoznania lotniczego i radiotechnicznego. Wystarczy wspomnieć, że w sumie do zadań rozpoznawczych na szczeblu AP, wliczając w to organiczne środki rozpoznawcze korpusów i dywizji może być zaangażowanych: 52 000 oficerów i szeregowców 1 360 śmigłowców, 156 bezpilotowych środków rozpoznawczych, 1500 stacji radiolokacyjnych i inne.

Według poglądów zachodnich bitwa obronna GA i AP polega na realizowaniu następujących po sobie podstawowych przedsięwzięć:

- przeciwdziałaniu w przygotowaniu się nieprzyjaciela do natarcia;

- zerwania natarcia lub osłabienia jego pierwszego uderzenia;
- załamania natarcia przed przednim skrajem przedniej pozycji obrony;
- zniszczenia zgrupowań uderzeniowych w głębi obrony.

1 Bitwa obronna AP, zwłaszcza w początkowym okresie wojny może się rozpocząć od działań opóźniających na dalekich podejściach w czasie zbliżania się nieprzyjaciela do strefy osłony. W tym etapie operacji do walki wchodzi lotnictwo taktyczne oraz broń raketowa. Uderzenia ogniowe, w tej liczbie również jądrowe są wykonywane głównie na środki napadu jądrowego npla, zgrupowania broni pancernej, urządzenia tyłowe, a także na węzły komunikacji, mosty, przeprawy na przeszkodach wodnych itp. Z chwilą podejścia npla do pozycji osłonowych, do walki wchodzi rzut ubezpieczenia. W odległości 25-100 km od przedniego skraju, w oparciu o zawczasu przygotowane punkty oporu i zapory inżynierskie powiązane ogniem, rzut osłony dąży do zatrzymania natarcia npla, zmuszenia go do rozwinięcia się, ześrodkowania swoich sił, aby zadać mu maksymalne straty, zdeorganizować dalsze natarcie i niepostrzeżenie odskoczyć do tyłu na kolejną rubież osłonową.

Do przedsięwzięć mających na celu zerwanie natarcia lub osłabienie jego pierwszego uderzenia zalicza się przede wszystkim kontrprzygotowanie.

2 W wypadku gdy bitwa obronna rozpoczyna się od działań opóźniających, wówczas npl znajduje się i tak pod ciągłym oddziaływaniem ogniowym, a w związku z tym kontrprzygotowanie może być wykonane po podejściu npla do przedniego skraju przedniej pozycji tzn. po jego zatrzymaniu, ustaleniu głównego kierunku uderzenia, rozmieszczenia jego środków ogniowych i głównych zgrupowań wojsk. Celem tego kontrprzygotowania będzie zatem zerwanie natarcia i pobicie npla zanim zdoła on rozpocząć zasadnicze uderzenie na przednią pozycję obrony. Według poglądów zachodnich, w niektórych wypadkach mogą powstać warunki do wykonania również tzw. "kontruderzenia". Polega ono na wykorzystaniu efektów kontrprzygotowania, w ślad którego dywizje pancerne drugiego rzutu KA lub AP mogą wykonać głębo-

kie uderzenie przed przedni skraj celem całkowitego zniszczenia nieprzyjaciela lub odrzucenia go do rejonów wyjściowych. Uderzenie takie byłoby więc jedną z zakładanych form szybkiego przechodzenia z obrony do przeciwnatarcia. Należy podkreślić, że możliwości realizacji tego rodzaju przedsięwzięć rozpatruje się tylko w wypadku zmasowanego użycia broni jądrowej z zaskoczenia, co oczywiście, zwłaszcza zaskoczenie, należałoby traktować jako zupełnie wyjątkowe. Powodzenie kontrprzygotowania i ew. "kontruderzenie" zależy w głównej mierze od wyników rozpoznania, które w tym czasie skupia swój wysiłek na ustalenie momentu rozwijania się npla i ustalenia opłacalnych celów dla uderzeń jądrowych.

W kontrprzygotowaniu biorą udział te wszystkie środki ogniowe, których donośność zapewnia skuteczne rażenie npla. Ilość amunicji jądrowej wydzielanej na kontrprzygotowanie w zależności od stopnia rozśrodkowania npla, ilości obiektów i innych czynników może się wahać od 25 do 50% posiadanej ilości ogólnej. Jeżeli kontrprzygotowanie nie zostało wykonane lub nie dało spodziewanych wyników i npl przeszedł do natarcia, to dywizje i korpusy pierwszego rzutu, zależnie od planu rozegrania kolejnego etapu bitwy obronnej, starają się załamać natarcie npla w walce o przedni skraj lub wciągnąć go w przygotowane "worki" ogniowe, aby tam ogniem i przeciwuderzeniami zniszczyć go, przejąć inicjatywę w swoje ręce i stworzyć warunki do przejścia do przeciwnatarcia. Mimo tego, że regulaminy wojskowe państw kapitalistycznych zalecają wykonywanie kontrataków w obronie już od najniższych szczebli dowodzenia, to jednak kontrataki w "workach" ogniowych zaleca się wykonywać odwodami dywizyjnymi, a zwłaszcza korpusowymi. Uważa się, że kontratak odwodami korpusu armijnego najcelowiej wykonać wtedy, kiedy główne zgrupowanie nieprzyjaciela zostanie wciągnięte w korpuśny "worek ogniowy" organizowany w ramach przedniej rubieży obrony. Według poglądów zachodnich nieprzyjacieli w takim "worku" będzie dostatecznie zagęszczony i stanowić będzie dogodny cel dla uderzeń jądrowych. Decyzję do wykonania kontrataku swoim odwodem, dowódca korpusu powinien podjąć

w czasie, gdy przeciwnik będzie przełamywał pozycję odwodów dywizyjnych. Jeśli przeciwnik włączył się w pozycję odwodów dywizyjnych na niewielkiej szerokości, wówczas dowódcy korpusów mogą wykorzystać swoje odwody do wykonania kontrataków.

Zdaniem zachodnich kół wojskowych, broń jądrowa pozwala bardziej swobodnie wybierać kierunki kontrataków. Kontratak może być wykonany nie tylko w skrzydło nacierające wojsk nieprzyjaciela, ale i od czoła.

Jeżeli korpusy armijne pierwszego rzutu nie zdołają załamać natarcia w taktycznej strefie obrony, przewiduje się wykonanie przeciwuderzenia odwodami armii polowej. W tej sytuacji odwód armii polowej może być użyty do wykonania przeciwuderzenia albo do wzmocnienia jednego z korpusów broniących się na głównym kierunku.

Przeciwuderzenie, według poglądów zachodnich, jest jednym z ważniejszych przedsięwzięć bitwy obronnej. Zapewnia bowiem aktywność obrony i decyduje o wyniku bitwy obronnej.

Przeciwuderzenie przygotowuje się na wybranych, decydujących kierunkach, na podstawie zamiaru przeprowadzenia operacji obronnej armii polowej. Do wykonania armijnego przeciwuderzenia, prócz odwodów armii mogą być użyte odwody korpusów armijnych pierwszego rzutu, a niekiedy część odwodu grupy armii. Przeciwuderzenie armijne może być wykonane w czasie walki o pierwszą pośrednią rubież obrony. W niektórych wypadkach przeciwuderzenie armijne może być wykonane w czasie walki o drugą pośrednią rubież obrony. Przy czym wykonanie przeciwuderzenia planuje się nie w czasie, a stosownie do wytworzonej sytuacji. Najczęściej przeciwuderzenie armijne wykonuje się oddzielnie dywizjami z kilku kierunków i z marszu. W celu stworzenia bardziej silnego zgrupowania uderzeniowego stosuje się szeroko manewr sił i środków z kierunków mniej zagrożonych. Przy czym przerzutów dokonuje się tak transportem samochodowym, jak i drogą powietrzną. Dla wsparcia związków biorących udział w przeciwuderzeniu, wykorzystuje się środki jądrowe będące w dyspozycji dowódcy armii polowej i korpusów armijnych. Część środków jądrowych wykorzystuje się zwykle do

izolacji rejonu przeciwuderzenia w celu wzbronienia podejścia odwodów nieprzyjaciela.

W zależności od wyników przeciwuderzenia, po dokonaniu niezbędnych przegrupowań i wzmocnienia, armia może przejść do przeciwnatarcia.

Przeciwuderzenie grupy armii może być wykonane w czasie walki o drugą pośrednią rubież obrony. Mogą w nim wziąć udział odwody grupy armii, część sił armii polowej, w pasie której wykonuje się przeciwuderzenie oraz odwody sąsiednich armii polowych. Głębokość przeciwuderzenia grupy armii może dochodzić do 100 km. Jeśli przeciwuderzenie armijne i grupy armii będzie miało przebieg niepomysłny, broniące się wojska prowadząc działania opóźniające wycofują się na rubież ostatecznego oporu, dając czas potrzebny do podciągnięcia świeżych sił przeznaczonych do przeciwnatarcia.

W wypadku szybkiego natarcia nieprzyjaciela w głąb i utrzymania przez niego zdecydowanej przewagi, przeciwuderzeń armijnych i grupy armii nie zaleca się wykonywać. Wówczas odwody armii polowej organizują obronę na drugiej pośredniej rubieży obrony. W wypadku wdarcia się w głąb obrony przeważających sił nieprzyjaciela oraz niemożliwości załamania jego natarcia, armia polowa może przejść do działań odwrotowych. Możliwe również jest przejście do działań odwrotowych sił głównych grupy armii, w celu wygrania czasu i zorganizowania obrony na strategicznej rubieży obrony.

W toku działań odwrotowych dowództwo NATO przewiduje różnego rodzaju niszczenia terenu w celu stworzenia przeszkód dla nacierającego nieprzyjaciela. Niszczenia zakłada się wykonywać zarówno klasycznymi, jak i jądrowymi środkami.

Zakończenie

W warunkach użycia broni jądrowej decydujący wpływ na zasady organizacji i prowadzenia obrony wywierają dwa podstawowe czynniki - rozśrodkowanie i ruchliwość wojsk, a w związku z tym podstawowym rodzajem obrony staje się obrona ruchowa. Niektórzy zachodni specjaliści wojskowi są zdania, że w warun -

kach posiadania dostatecznej ilości broni jądrowej różnice pomiędzy działaniami obronnymi a zaczepnymi coraz bardziej się zacierają, ponieważ powstają realne możliwości do szybkiego przechodzenia od działań obronnych do zaczepnych i odwrotnie. Strategia elastycznego reagowania obowiązująca w NATO zakłada możliwość wyboru środków walki, w zależności od charakteru konfliktu zbrojnego. Istnieje zatem możliwość prowadzenia działań wojennych w Europie zarówno środkami konwencjonalnymi, jak i z użyciem taktycznej broni jądrowej. W ćwiczeniach i manewrach prowadzonych w ramach NATO bez użycia broni jądrowej, środki jej przenoszenia były w stałej gotowości bojowej, a oddziały i związki były w gotowości do prowadzenia działań w warunkach obustronnego użycia środków masowego rażenia. Jeżeli jednak operacja obronna byłaby prowadzona bez użycia broni jądrowej, to miałyby ona następujące cechy charakterystyczne:

- prowadzona byłaby w warunkach stałego zagrożenia jądrowego;
- stopień rozśrodkowania sił i środków powinien być taki sam, jak w działaniach z użyciem broni jądrowej;
- główny cel obrony - pobicie nacierających zgrupowań nieprzyjaciela - spadałby na oddziały i związki ogólnowojskowe, wspierane głównie ogniem artylerii konwencjonalnej i uderzeniami lotnictwa.

W toku bitwy obronnej bardziej niż w poprzednich wojnach charakterystyczne jest zdecydowane i szybkie ześrodkowanie sił i środków na głównym kierunku w celu wykonania kontrataków i przeciwuderzeń. Przeciwuderzenia i kontrataki są głównymi przedsięwzięciami bitwy obronnej. Wojska powinny umieć szybko rozśrodkować się, a kiedy zaistnieją warunki, przyjąć ugrupowanie zaczepne. Zarówno użyciem, jak i bez użycia broni jądrowej ugrupowanie wojsk, rozśrodkowanie, metody działań są takie same zgodnie z założeniem, że obrona w każdych warunkach powinna być odporna na uderzenia środków masowego rażenia.

Bibliografia:

1. Informator o siłach zbrojnych głównych państw kapitalistycznych. Sztab Gen. Zarząd II - 1968 r.
2. Kompendium sił zbrojnych państw NATO, Sztab Generalny - Zarząd II - 1970 r.
3. Analiza szkolenia taktyczno-operacyjnego połączonych sił zbrojnych NATO za 1969 r., Sztab Generalny - Zarząd II 1970 r.
4. Prowadzenie działań bojowych Reg. Pol. Sił Lądowych USA FM 100-5, Sztab Generalny - Zarząd II - 1965 r.
5. Infanteria - March - April 1964 r.

OPRACOWAŁ:
ST. WYKŁADOWCA KATEDRY RW i AO
/-/ płk dypl. B. JABŁOŃSKI

Wyk. w 200 egz.

Egz. nr 1-200-bibl.tajna
Wyk. podpis
Druk J.D., dn. 25.I.71 r.
nr ks. 01/04402/WW.
Kor. L.S.

